Začel veljati Digitalni omnibus o umetni inteligenci

27.7.2026 - | gov.si

Danes je začela veljati Uredba (EU) 2026/1744, tako imenovani Digitalni omnibus o umetni inteligenci, ki spreminja Akt o umetni inteligenci ter prinaša ciljno usmerjene poenostavitve, jasnejša pravila in prilagojen časovni okvir za izvajanje nekaterih obveznosti.

Digitalni omnibus je namenjen učinkovitejšemu in enotnejšemu izvajanju evropskih pravil o umetni inteligenci. Zmanjšuje podvajanje zahtev, poenostavlja nekatere postopke ter podjetjem in javnim organom zagotavlja več časa za pripravo na izvajanje pravil za visokotvegane sisteme umetne inteligence. Ob tem ohranja temeljne cilje Akta o umetni inteligenci: visoko raven varstva zdravja, varnosti in temeljnih pravic ter spodbujanje razvoja na človeka osredotočene in zaupanja vredne umetne inteligence.

Spremenjen je predvsem časovni okvir za začetek uporabe zahtev za visokotvegane sisteme umetne inteligence. Pravila za sisteme, razvrščene kot visokotvegane na podlagi Priloge III k Aktu o umetni inteligenci, se bodo začela uporabljati 2. decembra 2027. Mednje sodijo sistemi na področjih biometrije, kritične infrastrukture, izobraževanja, zaposlovanja, dostopa do nekaterih bistvenih storitev, preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj, migracij, azila in upravljanja meja ter pravosodja in demokratičnih procesov. Za visokotvegane sisteme, ki so varnostni elementi proizvodov oziroma so sami proizvodi, zajeti v zakonodaji Evropske unije iz Priloge I, se bodo zadevna pravila začela uporabljati 2. avgusta 2028.

Navedena zamika se nanašata na zahteve in obveznosti za visokotvegane sisteme iz oddelkov 1, 2 in 3 poglavja III Akta o umetni inteligenci, ne pomenita pa splošnega zamika uporabe Akta. Druge določbe, za katere ni določen poseben rok, se začnejo uporabljati 2. avgusta 2026.

Digitalni omnibus uvaja tudi dve novi prepovedani praksi. Prepoved zajema dajanje na trg, dajanje v uporabo ali uporabo nekaterih sistemov umetne inteligence, namenjenih ustvarjanju ali spreminjanju realističnih intimnih oziroma spolno eksplicitnih vsebin prepoznavne osebe brez njene svobodne, posebne, informirane, nedvoumne in izrecne privolitve. Pod pogoji, določenimi v uredbi, prepoved zajema tudi sisteme, pri katerih je takšna zloraba razumno predvidljiv in ponovljiv rezultat njihove uporabe, ponudnik pa ni uvedel razumnih tehničnih zaščitnih ukrepov. Prav tako bodo prepovedani sistemi za protipravno ustvarjanje ali spreminjanje gradiva, ki prikazuje spolno zlorabo otrok. Novi prepovedi se bosta začeli uporabljati 2. decembra 2026.

Uredba obenem prinaša več poenostavitev za podjetja in druge organizacije. Nekatere možnosti in olajšave, namenjene malim in srednjim podjetjem, razširja tudi na mala podjetja s srednje veliko tržno kapitalizacijo. Omogoča lažje in bolj usklajeno izvajanje postopkov ugotavljanja skladnosti, širi možnosti preizkušanja sistemov v realnih pogojih ter zmanjšuje prekrivanje med Aktom o umetni inteligenci in sektorsko zakonodajo Evropske unije, zlasti na področju varnosti proizvodov in strojev.

Spremenjena je tudi obveznost glede pismenosti na področju umetne inteligence. Ponudniki in uvajalci sistemov umetne inteligence morajo sprejeti ukrepe, ki podpirajo razvoj ustreznega znanja in razumevanja umetne inteligence pri zaposlenih ter drugih osebah, ki v njihovem imenu sodelujejo pri upravljanju ali uporabi teh sistemov. Pri tem morajo upoštevati njihovo tehnično znanje, izkušnje, izobrazbo in usposobljenost ter okoliščine uporabe posameznega sistema.

Digitalni omnibus pod strogimi pogoji razširja tudi možnost obdelave posebnih vrst osebnih podatkov za odkrivanje in odpravljanje pristranskosti. Takšna obdelava je dovoljena le, kadar je nujno potrebna in cilja ni mogoče učinkovito doseči z drugimi podatki, vključno s sintetičnimi ali anonimiziranimi podatki, ter ob uporabi ustreznih tehničnih, varnostnih in organizacijskih zaščitnih ukrepov.

Za ponudnike sistemov, ki ustvarjajo sintetične zvočne, slikovne, video- ali besedilne vsebine in so bili dani na trg pred 2. avgustom 2026, je določeno prehodno obdobje za izpolnitev obveznosti strojno berljivega označevanja teh vsebin. Zahteve iz drugega odstavka 50. člena Akta o umetni inteligenci morajo izpolniti najpozneje do 2. decembra 2026.

Z uveljavitvijo Digitalnega omnibusa se evropski pravni okvir za umetno inteligenco pomika v novo fazo izvajanja. Jasnejša razmejitev obveznosti in prilagojeni roki naj bi omogočili bolj predvidljivo in sorazmerno uvajanje pravil, obenem pa ohranili visoko raven varstva posameznikov ter spodbudno okolje za razvoj varnih in zaupanja vrednih rešitev umetne inteligence.

Slovenija je med prvimi državami članicami Evropske unije sprejela nacionalni zakon za izvajanje Akta o umetni inteligenci. Zakon določa pristojne organe, nadzor in podporne mehanizme za učinkovito izvajanje evropskih pravil ter krepi pravno varnost uporabnikov in razvijalcev umetne inteligence.

Avtor: MNZJU

https://www.gov.si/novice/2026-07-27-zacel-veljati-digitalni-omnibus-o-umetni-inteligenci